

СЕРЕДНІЙ КЛАС: КРИТЕРІЇ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ

Свергун Олена Андріївна

Науковий керівник доц., к.е.н. Соболєва О.П.

Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ УБС

Середній клас - це активний прошарок населення, носій інтелекту та знань, стимул до розвитку та гарант стабільності. Будучи основним платником податків, він формує місцеві та державний бюджети, завдяки накопиченню певних грошових ресурсів, забезпечує інвестиційний потенціал.

Середній клас розглядається за низкою критеріїв. По-перше, це отримані доходи та наявність об'єктів власності. Наразі, Україна відстає від країн ЄС в економічному плані, тому порівнювати доходи українців та іноземців не є слушним. Також, треба враховувати той факт, що більшість грошових ресурсів населення формується у «тіні». Додаткова зайнятість, яка приносить українцям основний дохід, є незареєстрованою, саме тому і є «тіньовою». Через це офіційні дані не несуть у собі повної достовірності й неможливо точно визначити реальний рівень доходів населення.

До критеріїв визначення середнього класу також відноситься соціальний статус, самоідентифікація, професійно-кваліфікаційний та освітній рівень [1].

В Україні до середнього класу, за соціологічними опитуваннями, відносять себе лише 14% населення, ще 30% не можуть визначитися з тим ким вони являються насправді. Респонденти, загалом, відносять себе до середнього класу лише за доходним показником, не звертаючи увагу на інші чинники. Якщо брати до уваги європейський середній клас лише за ознакою доходів громадян, бачимо, що у Німеччині особу можна зарахувати до середнього класу, якщо її щомісячний дохід складає від 1130 до 2420 євро [2].

Однією з основних характеристик середнього класу є здатність до накопичення власних заощаджень. Порівнюючи тенденцію заощадження українців у 2014 та 2015 роках, спостерігаємо таку картину: населення, у 2015 році, створювало заощаджень майже на 90% менше, аніж у 2014 році [3]. Звичайно, на це вплинула негативна тенденція зменшення доходів та зростання цін на споживчі товари та послуги. До того ж, громадяни з великою опаскою відносяться до банків, і не довіряють їм свої основні заощадження. Більшість віддає перевагу у зберіганні грошей вдома і вважає за непотрібне користуватися банківськими послугами.

Роль банків у стимулюванні розвитку малого та середнього бізнесу є катастрофічно малою. Попит на кредити для розвитку бізнесу залишається низьким. На сьогоднішній день, ставки фінансування дуже високі, і серед 25 банків – лідерів ринку – лише 6 банків надають послуги підприємцям. Але

базові умови кредитів на розвиток малого та середнього бізнесу, що пропонують ці банки, залишає бажати кращого. Наприклад, реальна ставка заставних кредитів на розвиток бізнесу у гривні, коливається від 23% до 28% річних, в залежності від обраного банку [4]. Звичайно, в умовах певної як економічної, так і політичної стабілізації, можливим би було досягти налагодження і в банківській сфері й як наслідок – покращення умов кредитування бізнес – клієнтів.

У формуванні та підтримці середнього класу вагоме місце посідає держава. Можна припустити, що політика уряду направлена на подолання корупції та виведення бізнесу з тіні: уполовину зменшений єдиний соціальний внесок, запроваджено уніфікований податок на доходи фізичних осіб [5]. Але, в ту ж чергу, збільшується податкове навантаження на бізнес і населення, збільшуються штрафні санкції і вводиться більш жорстке адміністрування податків. Податкова ставка платників податків 3 та 4 групи збільшується, податки на нерухоме та рухоме майно зростають. Україна посідає одну з лідируючих позицій у рейтингу податкових навантажень на бізнес, та є майже аутсайдером у рейтингу легкості ведення бізнесу [6].

Наразі український середній клас суттєво відрізняється від європейського. Через нестачу історичного досвіду, закоренілу олігархічну структуру та бездіяльність української влади, середній клас, як структура, не може остаточно закріпитися.

Список використаної літератури:

1. Формування середнього класу в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://politikan.com.ua/2/7/0/2983.htm>
2. Завгородня І. Дослідження: у Німеччині скорочується середній клас / І. Завгородня [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dw.com/p/172Iy>
3. Офіційна сторінка Національного Банку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
4. Кочевих О. Опять появились кредиты на развитие бизнеса дешевле 24% реальных годовых: обзор условий займов для юрлиц на начало 2016 года / О. Кочевих [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.prostobiz.ua/kredity/stati/opyat_poyavilis_kredity_na_razvitie_biznesa_deshevle_24_realnyh_godovyh_obzor_usloviy_zaymov_dlya_yurlits_na_nachalo_2016_goda
5. Податковий кодекс України від 2010 р.// Відомості Верховної Ради України 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція станом на 01.02.2016)
6. Финальный расчет: сколько бюджет-2016 стоит для экономики Украины [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://biz.liga.net/all/all/stati/3223073-finalnyy-raschet-skolko-byudzheta2016-stoit-dlya-ekonomiki-ukrainy.htm>